

Par-danse med variationer.

KLAP-HOPSA.

I folkedanserhæftet står denne hopsa-variant noteret fra Fyn, hvor den da også stadig huskes og bruges. Man danser tyroler-hopsa, men giver et klap, hver gang man danser fra hinanden. Derfor er musikerne nødt til at spille den lidt langsommere end en almindelig hopsa. Det diskuteres nogen gange om man også skal klappe i andetstykket eller blot danse hopsa rundt. Melodien lægger kun op til klap i førstestykket, men det kan jo stadig være skægt i andetstykket.

Melodien er komponeret af Jens Lolle i 1786 som kvækerdansen i balletten "Amors og Balletmesterens luner". Siden er den blevet brugt i syngespillet "For Alvor" i 1851, og er altså nu kendt som klap-hopsa. (Læs nærmere i LIV I LAUGET nr. 81 fra 1993.)

Oprindelig er melodien i g-dur, og spilles stadig sådan på Hinds-holm, hvor den har titlen "Kuk-kuk". Barberen Helge Sørensen i Ryslinge spillede den i a-dur, hvilket gav ham mulighed for at pizzicere den løse e-streng i de to første takter.

Hopsa (Kuk Kuk.) "Klap hopsa"

HPs 1958 bog
Dalby Håndboken 52

DE FEM MINUTTER I SANDKASSEN.

Denne række danse kan også kaldes "børne-dansene". Udtrykket er lidt uheldigt, fordi det lyder, som om man kan blive for gammel til at danse dem - og det synes jeg ikke er tilfældet! Det er snarere sådan, at man lærer dem som børn - måske ved at bedstemoderen sidder med barnebarnet på skødet og synger og leger "først den ene vej" osv. Der ligger forøvrigt heri også en træning af den lilles motorik.

Specielt for denne række danse er, at alle vi danskere kan dem. Jeg har spillet dem for børn, for voksne, på plejehjem og hos evnesvage - de alle har kunnet dem. Og de kan vel dårligt huske hvordan de har lært dem. Og jeg har prøvet at spille dem for indvandrere - men det var for indviklet...! Jo - disse danse er **rigtige** danske folke-danse. Så dem skal vi huske at bruge til stadighed!

Jeg spiller dem som regel i forlængelse af en anden dans, for nogle voksne kan føle at det er for barnligt at gå på gulvet til dem. Men de morer sig jo ved at danse dem. Hvis selskabet ikke kender så mange danse tager jeg kun halvdelen tidligt på aftenen og så nogle igen senere, og så spiller jeg dem tre gange igennem hver, hvor polka-stykket ikke repeteres. Ellers to gange hver med "Og gå så" hver anden gang.

Jeg har med vilje udeladt dansebeskrivelserne til nedenstående.

"Og gå så" er nok den nyeste af dansene, og går vistnok kun tilbage til omkring 1930. Jeg har ikke set den i gamle nodebøger.

"Med hænderne" kaldes også "Finger-polka", og den findes i en noget anderledes udgave i nodebøgerne omkring 1870.

"Først den ene vej" eller "Skomagerpolka", eller skomager-dans har også en ældre udgave, som stadig huskes på Læsø.

"Ritch-ratch" kaldes også "Ruder Es". Det er nok den ældste af melodierne som kendes med teksten "Ser I hvem der kommer her" fra midten af 1800-tallet. Noget af melodien bruges i dag også som en fødselsdags-sang. Det er den af børnedansene, folk har sværest ved at huske at komme igang med (klap og højre armkrog), hvorimod andetstykket huskes særdeles godt ("og damerne de løfter op i skørterne ..."). Der fandtes forøvrigt andre måder at danse den på, ligesom der findes en anden dans med titlen "Klør Es".

"Lottes død" eller "Lott ist thot", "Lotte gik", "Bamse gik", "Fastingelavn" osv. Formodentlig en tysk melodi fra 1800-tallet, som danses som en galopade. Man kan lade den slutte efter fjerde takt. Det kan man forøvrigt også med "Og gå så".

Dansen "Napoleon" har de ældre også lært på danseskolerne på lige fod med de ovenfor nævnte.

Og gå så 1. og 2. violin

Tage - 1987

Med hænderne sir vi - ("finger-polka")

Med hæn-der-ne sir vi klap klap klap med fæd-der-ne sir vi tramp tramp tramp

at du mi hys-ke på så-dan skal en pol-ka gå

Tage 1987

Først den ene vej ("skomagerpolka")

Først den ene vej og så den anden vej, og tiu og tiu og skomær dreng

skomær drengen er et svin for han drikker brænde visn. Tage 1987

Ruder-Ös (Rits Rats)

Handwritten musical score for 'Ruder-Ös (Rits Rats)'. The score is written on four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The music consists of eighth and sixteenth notes with various articulations. The first staff ends with a double bar line and a fermata. The second staff begins with a dynamic marking of *f* and continues with similar notation. The third staff begins with a dynamic marking of *mp*. The fourth staff concludes the piece with a double bar line and a fermata.

HPS 1958 b03
Dalby Händskolan

Lottas död

Handwritten musical score for 'Lottas död'. The score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The music consists of eighth and sixteenth notes. The second staff begins with a double bar line and continues with similar notation. The third staff concludes the piece with a double bar line and a fermata.

Johannes Klause, Dalby, Händskolan o. 1933

DE TRE TING FRA FYN.

En dans fra folkedanserhæftet. Melodien er en gammel skillingsvis, kendt under navnet "Rullen går" i midten af 1800-tallet.

Melodien spilles tre gange igennem, og i hver gennemspilning danses en figur og polka på skift. I første gennemspilning svinger man benene som en rulle eller en vippe (starter med at svinge bagud), anden gennemspilning hæl og tå sluttende med tre appeller, og i den sidste gennemspilning "smeder" danserne (klap-højre-klap-venstre-klap-begge-osv). Man kan så spille dansen et par gange alt efter dansernes evner.

Tre ting fra Fyn som den spilles i folkemusiklægt
FYNBOERNE

3 x C + 3 x G + 3 x C

Tage - 80.

lyder forøvrigt bedre i D- og A-dur (Tage - 83)

Melodien starter oprindelig sådan her:

(G-dur)

VUPTI

Vupti - eller vuptigine - huskes endnu i levende tradition i hele Danmark, og er en dans fra første halvdel af 1900-tallet - altså nogenlunde samtidig med f.eks. charleston. Dansen består af en figur med hæl og tå ("sving så med det ene ben...") vekslende med polka rundt.

Vupti.

HP^s 1958-bog
Dalby - Hindsholm

PRINSENS POLKA.

Denne dans går tilbage til 1800-tallet og er også kendt over hele landet med forskellige melodier. På Bornholm kaldes den "Ry's Kirke-turen", i Vestjylland "Den sortbrogede ko", andre steder "Silderum-pen" eller "Silden koster". Denne udmærkede melodi her i hæftet har været brugt - og bruges stadig på Hindsholm.

På de første fire takter danser man sideløbstrin fremad, og tilbage igen på de følgende fire. Så drejes damen ind imod midten på to takter og tilbage igen, efterfulgt af en runddansning i de sidste fire takter.

Prinsens Polka

Johannes Hansen, Dalby-Hindsholm
o. 1933

(spilles meget betont
på taktslagene)